

بهبود فضای کسب و کار کلید اشتغال‌زایی

راستای تقویت تولید می‌دانند و در کنار آن از ضرورت جذب سرمایه‌های خارجی نیز صحبت می‌کنند. آهنی‌ها برقراری عزتمندانه ارتباطات اقتصادی و تجاری با دیگر کشورها را از الزامات حوزه کار برشمرد و گفت: «ما می‌توانیم در راستای ارتقای تولید، پیمان‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را در دستور کار قرار دهیم. این موضوع ایجاد یک رقابت استراتژیک با دیگر کشورها و زمینه‌رود سرمایه خارجی به کشور را مهیا می‌کند.»

رونق تولید در کنار ایجاد ارزش

عضو هیئت مدیره کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایان در ادامه با اشاره به اینکه در مسیر رونق تولید، راهی جز ایجاد و تولید ارزش در کشور وجود ندارد که بتواند اثر ترمی نقدینگی را حذف کند، گفت: «اگر بخش ساختمان بر اساس اصول و چارچوب و استانداردهای مورد قبول، رونق پیدا کند، اشتغال‌زایی گسترده در این حوزه محقق می‌شود. همچنین اگر مواد اولیه صنایع دیگر را به مقدار مورد نیاز به صنایع داخلی ارائه کنیم، زنجیره ارزش تولید را تقویت و در نهایت محصول نهایی را صادر می‌کنیم.»

آهنی‌ها افزود: «انتظار جامعه کارفرمایی از دولت‌ها حرکت در مسیر توانمندسازی بخش خصوصی و تسهیل‌گری در حوزه فعالیت صنایع است. این‌روند حتماً توسعه کسب و کارها و فرصت‌های شغلی را به همراه خواهد داشت.»

مزایای بهبود فضای کسب و کار

بهبود فضای کسب و کار با وجود تسهیل‌گری کار و تولید و در کنار ارتقای شاخص‌های عمده بازار کار اتفاق می‌افتد. این روند رشد فرصت‌های خلق اشتغال را نیز به دنبال دارد. آهنی‌ها در ارتباط با الزام مهیا کردن شرایط بهبود فضای کسب و کار و مزایای آن، این مهم را کلیدی‌ترین موضوع مرتبط با بازار کار دانست و بیان کرد: «قوانین مالی، بانکی، گمرکی، تجهیزات زیربنایی و بسیاری موارد دیگر در حوزه اشتغال، تولید و اقتصاد به بهبود و توسعه کسب و کار مرتبط است.»

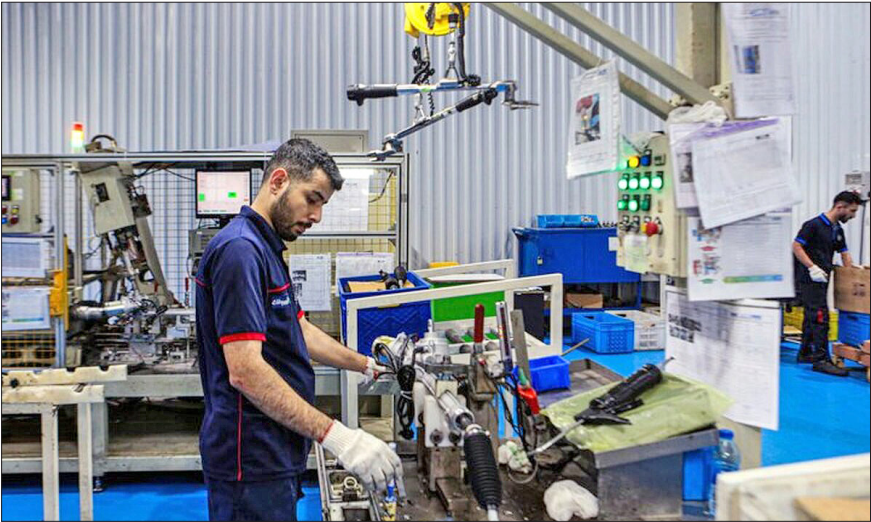
او ادامه داد: «در حال حاضر در رده‌بندی کشورها از لحاظ شاخص کسب و کار، رتبه مناسبی در اختیار نداریم و این با توجه به توانمندی‌ها و ظرفیت‌های بالقوه کشور در حوزه‌های مختلف، قابل توجه نیست. برنامه و سیاست خاص مدون و مستمری در ارتباط با ارتقای رتبه کسب و کار کشور در قالب سیاست‌های حوزه اقتصاد و تولید در دهه‌های گذشته وجود نداشته و این روند، آسیب‌های فراوانی به این بخش وارد کرده و موجب عدم توسعه کسب و کار و رونق تولید شده است.»

نقش بخش خصوصی در توسعه کار و اشتغال

اگر بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های دولتی، قانون‌گذاری، سرمایه‌گذاری، نیروی انسانی و بخش‌های خصوصی و تعاونی را در راستای توسعه کسب و کار مؤثر بدانیم، بخش خصوصی در این بین به واسطه ظرفیت بسیاری بالای سرمایه، تجربه و نیروی انسانی نقش بالایی ایفا می‌کند. عضو هیئت‌مدیره کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایان گفت: «با تأکید بر اینکه صرف برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دولت و وزارت کار در ارتباط با توسعه کسب و کار، بدون حمایت بخش خصوصی و جامعه کارفرمایی در راستای تحقق اهداف این بخش، بسیار مشکل است گفت: «کارفرمایان خود را موظف به حمایت همه‌جانبه در همراهی با سیاست‌های توسعه کسب و کار می‌دانند. بی‌تردید اگر اجرای برنامه‌ریزی مرتبط با توسعه کسب و کار و بهبود این فضا در کشور با موفقیت همراه باشد، بسیاری از مشکلات و موانع رونق تولید برطرف می‌شود. طبیعتاً با این اقدام، افزایش اشتغال در کشور نیز رقم خواهد خورد.»

اشتغال رسمی به تفکیک جغرافیایی

طبق آمار و اطلاعات مربوط به حوزه اشتغال رسمی کشور در سال گذشته، ۱۴ استان کشور عددی بالاتر از میانگین کشور را در این بخش ثبت کرده‌اند. در این ارتباط استان‌های سمنان، یزد، اصفهان و زنجان به ترتیب بالاترین آمار اشتغال رسمی را در اختیار دارند؛ به این معنی که در این مناطق بالاترین سطح تعریف رسمی و قانونی اشتغال و سهم بالای شاغلان این حوزه را شاهد هستیم. در این بین استان سمنان سهم قابل توجه ۶۷.۲ درصدی اشتغال رسمی را ثبت کرده است. همچنین استان‌های لرستان، مازندران، کرمانشاه و سیستان و بلوچستان کمترین میزان اشتغال رسمی را در سال قبل ثبت کرده‌اند. کمترین این سهم با ۲۴.۸ درصد در اختیار لرستان است. در ۱۷ استان نیز میزان اشتغال رسمی پایین‌تر از متوسط کشوری ثبت شده است.

نظرات فعالان این حوزه در تنظیم و تدوین سیاست‌های کلان اقتصادی، خروجی مؤثر و رونق بخش اقتصاد تولید را در پی ندارد.»

بخشی از اثرگذاری عملکرد اقتصادی دولت‌ها نشأت‌گرفته از میزان سهم‌دهی به بخش خصوصی است. فعالان بخش خصوصی نیز به‌واسطه تلاش در حوزه تولید، خدمات، کارآفرینی، مسئولیت‌های اجتماعی و اثرگذاری در اقتصاد کلان، انتظار حضور گسترده در فضای تولید و کسب و کار را دارند.

تجربه زیسته اقتصاد تولید بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، نشان‌دهنده اثرگذاری بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری، کارآفرینی، فعالیت مولد و اشتغال‌زایی است. نادیده گرفتن این تجربیات و بی‌توجهی به ظرفیت بالای بخش خصوصی در کشور حاصلی جز هدررفت فرصت‌های اشتغال‌زایی ندارد. در این بین خلق اشتغال به‌عنوان خروجی وضعیت مناسب اقتصاد و سرمایه‌گذاری نیز تحت‌تأثیر قرار می‌گیرد.

این فعال و کارشناس حوزه کار و تولید، در ارتباط با ضرورت تقویت بخش خصوصی توسط دولت و نقش‌آفرینی این بخش در اقتصاد تولید بیان کرد: «باید به دنبال تقویت بخش خصوصی در کشور باشیم؛ تجربه دهه‌های گذشته به ما نشان داده هرچا که بخش خصوصی وارد شده، توانسته قدم‌های مناسبی بردارد. انتظار کارفرمایان و کارآفرینان تکیه دولت‌ها به توان داخلی بخش خصوصی است.» آهنی‌ها یادآور شد: «تقویت توانمندی داخلی موضوع دیگر مورد انتظار است؛ در این صورت بازسازی اقتصادی و زیرساخت‌های کشور و جلوگیری از خلق پول و هدایت سرمایه به سمت تولید را می‌توان ابزارهای لازم در خلق گسترده اشتغال به‌شمار آورد.»

تبدیل اقتصاد دولتی به مردمی

این کارشناس و فعال حوزه کار و تولید با اشاره به اینکه درگیر یک اقتصاد بزرگ دولتی هستیم و باید از این وضعیت به سمت اقتصاد مردمی حرکت کنیم، گفت: «بدنه بزرگ دولت‌ها هزینه‌هنگفتی را بر نهاد دولت تحمیل می‌کند. این مهم از موانع رشد تولید و اشتغال‌زایی محسوب می‌شود. امکان تبدیل اقتصاد دولتی به مردمی با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی یک پیک دهه وجود دارد.

او توضیح داد: «به شرط اطمینان بخشی در حوزه سرمایه‌گذاری و خروجی آن در حوزه تولید، فعالان داخلی بخش خصوصی آمادگی ورود و حضور گسترده در فضای کسب و کار را دارند و باید از این امکان نهایت بهره را برد.» کارشناسان حوزه اقتصاد و بازار کار، برقراری و گسترش ارتباط اقتصادی با دیگر کشورها را از دیگر ابزارهای لازم در

توضیح داد: «پایش و اصلاح بخشی از قوانین، رفع موانع اشتغال و ایجاد شرایط لازم برای جذب سرمایه‌گذاری اقتصادی و تولیدی از سازوکارهای اشتغال‌زایی برشمرده می‌شوند. رونق اشتغال تولید را می‌توان محصول یا خروجی حرکت در مسیر ایجاد فضای کسب و کار مناسب و بهبود فضای کار قلمداد کرد.» او تأکید کرد: «سرمایه‌گذاران باید از هدایت سرمایه به سمت تولید و ایجاد ثبات در این حوزه اطمینان داشته باشند. در صورت تحقق این وضعیت، حضور سرمایه در بازار کار و طبیعتاً اشتغال‌زایی ممکن می‌شود. مادامی که بستر سرمایه‌گذاری امن فراهم نشود و برنامه مشخص و نقشه راهی در این راستا نداشته باشیم، سرمایه‌ها به سمت اشتغال و تولید ثروت هدایت نمی‌شوند.»

ظرفیت کسب و کار مجازی

افزایش بسترهای کسب و کار مجازی، فعالیت بخش قابل توجهی از جمعیت در سن کار در این حوزه و ظرفیت‌های پرشمار در بسترهای اشتغال مرتبط با آن، الزام تغییر ریل سیاست‌گذاری حوزه کار به سمت تدوین برنامه‌های مرتبط با حوزه مجازی را نشان می‌دهد. در این شرایط بسیاری از کشورها با استفاده از این امکان کار و اشتغال، توسعه و خلق اشتغال در این بخش را محقق کرده‌اند.

آهنی‌ها با تأکید بر ظرفیت بالای فعالیت‌های مجازی اضافه کرد: «گستره فعالیت کسب و کار مجازی در کشور امکان رشد و توسعه فرصت‌های شغلی را در اختیار سیاست‌گذاران و متولیان این بخش قرار داده است. در کشور ما علی‌رغم توانمندی گسترده، از فعالیت‌های مربوط به بخش فناوری کمتر استفاده می‌شود و این به معنای از دست رفتن فرصت‌های اشتغال‌زایی است.»

او ادامه داد: «در حال حاضر بسیاری از کسب و کارهای اینترنتی نیازمند راهبر، برنامه‌نویس و هدایت‌گر است که می‌تواند زمینه‌ساز اشتغال مناسب در این حوزه باشد.»

توانمندسازی بخش خصوصی

سهم بالای اقتصاد و تولید در اختیار نهاد دولت، در کنار توانمندی بخش خصوصی برای توسعه سرمایه‌گذاری در حوزه تولید و اشتغال، همواره توسط کارشناسان حوزه کار و اقتصاد مورد تحلیل قرار می‌گیرد. یکی از خروجی‌های مهم این تحلیل‌ها الزام کاهش سهم اقتصاد دولتی و حرکت در مسیر توسعه اقتصاد و تولید بخش خصوصی و تعاونی است.

آهنی‌ها با اشاره به توان اثرگذاری بالای بخش خصوصی در تولید و اشتغال، گفت: «بی‌توجهی به توانمندی بخش خصوصی در حوزه کسب و کار و تولید و غفلت از کسب

احسان احمدی

روزنامه نگار

گزارش

خلق فرصت‌های گسترده شغلی یکی از الزامات همیشگی بازار کار، توسعه حوزه کسب و کار، رشد و تقویت گستره تولید و تضمینی برای استمرار فعالیت‌های مولد محسوب می‌شود. برای تحقق اشتغال‌زایی، بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های اساسی حوزه بازار کار و ابزارها و سازوکارهای مؤثر در این فضا، نظیر نیروی کار ماهر، ظرفیت‌های مولد مانند فضای کسب و کارهای مجازی، حوزه‌های نیازمند نیروی کار بالا و توان بخش خصوصی الزامی است. کارشناسان حوزه بازار کار معتقدند استفاده هم‌زمان از تمام توان و ظرفیت‌های موجود، امکان تولید گسترده فرصت‌های شغلی را فراهم می‌کند.

همواره اطلاعات و آمار مربوط به شاخص‌های عمده بازار کار نشان‌دهنده وضعیت موجود در این حوزه است؛ داده‌هایی نظیر مشارکت اقتصادی، جمعیت در سن کار، نسبت اشتغال، جمعیت فعال و غیرفعال و دیگر مؤلفه‌های تأثیرگذار حوزه کار، هرکدام خروجی وضعیت حوزه کار و تولید را از زاویه‌ای خاص نشان می‌دهند.

براساس آخرین داده‌های مربوط به شاخص‌های عمده بازار کار، در حال حاضر بیش از ۶۵ میلیون نفر از جمعیت بالغ بر ۸۶ میلیون نفری کشور در سن شغل یا به اصطلاح در گروه جمعیتی ۱۵ ساله و بیشتر قرار دارند. داده‌های آماری مربوط به شاخص جمعیت فعال یا نرخ مشارکت اقتصادی در سه‌ماهه دوم امسال، حاکی از برآورد جمعیت ۲۷ میلیون و ۱۷۵ هزار نفری در چارچوب این شاخص است. با استناد به این آمار و اطلاعات در حال حاضر ۴۱.۷ درصد از جمعیت در سن کار کشور در بازه جمعیت فعال دسته‌بندی می‌شوند.

همچنین مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی فصول بهار و تابستان سال جاری، افزایش داده‌های این شاخص را بیان می‌کند. به این ترتیب در سه ماهه اول امسال ۲۶ میلیون و ۸۲۰ هزار نفر در قالب ۴۱.۲ درصد جمعیت در سن کار کشور در بین جمعیت فعال قرار داشته‌اند.

بر مبنای آمارهای مربوط به نرخ اشتغال در قالب جدیدترین طرح آمارگیری نیروی کار، ۲۵ میلیون و ۱۲۹ هزار نفر معادل ۹۲.۵ درصد جمعیت فعال کشور در تابستان امسال شاغل بوده‌اند. این در حالی است که در سه ماهه اول سال داده‌های ۲۴ میلیون و ۷۴۶ هزار نفری معادل ۹۲.۳ درصد برای نرخ اشتغال زمان اشاره شده ثبت شده است.

بخش عمده سیاست‌های کلان بازار کار و تحلیل داده‌های این حوزه را می‌توان از اصلی‌ترین راهبردها و مسیرهای تسهیل‌گر خلق اشتغال گسترده برشمرد. به‌عبارتی آمار شاخص‌های تعیین‌کننده بازار کار، ابزار ایجاد اشتغال در بخش‌های سه‌گانه خدمات، صنعت و کشاورزی محسوب می‌شوند.

بسترهای اشتغال‌زایی گسترده

عضو هیئت‌مدیره کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایان در گفت‌و با «آتیسه‌نو» ضمن بیان اینکه بسترسازی در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاست‌گذاری و راهبردی، مهم‌ترین ابزار ایجاد اشتغال گسترده محسوب می‌شوند، گفت: «تمرکز نهادهای متولی حوزه کار بر سیاست‌گذاری مبتنی بر تولید اشتغال از طریق ظرفیت‌های مختلف باید در اولویت قرار گیرد.»

اصغر آهنی‌ها، بهبود فضای کسب و کار را یکی از راهبردهای اساسی در راستای توسعه فرصت‌های شغلی دانست و

یادداشت

ایمنی پایدار در سایه بازرسی کارگاهی

علی اصلائی

عضو شورای عالی حفاظت فنی کار

قوانین مربوط به حوزه کار و تولید و تضمین اجرای مقررات کار در کارگاه‌ها نظیر ایمنی لازم برای فعالیت نیروی کار، جدای از ضمانت اجرای قانون، بازرسی را به‌عنوان نیروی ناظر نیاز دارد. در شرایطی که تناسب لازم بین تعداد بازرسان کار در حوزه ایمنی و حجم بالای کارگاه‌های فعال سطح کشور وجود ندارد، برقراری این تعداد زمینه‌ساز نظارت بر ایمنی کارگاهی و کاهش آمار حوادث شغلی است.

حضور با فاصله زیاد بازرسان در کارگاه‌ها برای نظارت بر ایمنی و دیگر مسائل حوزه روابط کار، زمینه بی‌توجهی به قانون و کاهش سطح ایمنی کارگاهی را در بین جامعه کارفرمایی و کارگری موجب خواهد شد. با کاهش زمان بازرسی‌ها در شرایط افزایش تعداد نیروی ناظر، امکان کنترل بیشتر اجرای مسائل ایمنی، روابط کار و همچنین اجرای قانون فراهم می‌شود. این در حالی است که براساس آمار موجود، با وجود فعالیت حدود ۸۰۰ نفر بازرس حوزه کار در سطح کشور، امکان تقویت بازرسی و کنترل وضعیت ایمنی کارگاه‌ها به سختی ممکن می‌شود.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در دوره‌های مختلف مدیریت بر اهمیت و الزام توسعه بازرسی کار و افزایش تعداد بازرسان تأکید داشته است. حتی موضوع برون‌سپاری بازرسی کار در برخی نشست‌های شورای عالی کار در گذشته مطرح شده که البته به دلیل حساسیت این مسئله مورد تأیید قرار نگرفته است. میانگین حوادث ناشی از کار در کارگاه‌های

بزرگ به‌ویژه در حوزه فعالیت‌های مرتبط با پتروشیمی و نفت کمتر از دیگر محیط‌های کارگاهی است و دلیل آن به نوع نگاه کارفرمایان جهت حضور مستمر نیروی متخصص ایمنی در کارگاه‌ها بازمی‌گردد. اما حوادث کار در کارگاه‌های ساختمانی به‌واسطه خطرات موجود در این کارگاه‌ها و کم‌توجهی کارفرمایان و نیروی کار به فراهم کردن ابزارها و رعایت قوانین ایمنی، بالاست. رشد بازرسی در کارگاه‌های حوزه ساختمان که سهم بیش از ۴۰ درصدی از مجموع حوادث شغلی را در اختیار دارند، کاهش محسوس این گونه حوادث و رعایت قوانین و مقررات ایمنی را به دنبال خواهد داشت. حضور غیرمداوم نیروی کار با تخصص ایمنی در کارگاه‌های متوسط و کوچک نیز، زمینه بسیاری از حوادث شغلی را به‌وجود می‌آورد. به‌طور معمول نیروهای فنی ایمنی این کارگاه‌ها به‌صورت ساعتی و کارکردی با کارفرما قرارداد کار امضا می‌کنند و این شرایط ارتقای ایمنی را موجب نمی‌شود.

از طرفی عدم تناسب تعداد بازرسان کار با میزان گستردگی کارگاه‌ها در مناطق پرکارگاه، بستر افزایش حوادث شغلی و رشد هزینه‌های این حوزه را در پی داشته است. نبود نظارت‌های کافی بازرسی کار در حوزه‌هایی مانند بهداشت فردی، موارد روابط کار و آموزش‌های مختلف از تبعات کمبود نیروی بازرسی در حوزه‌های مختلف با کار است.

برنامه‌ریزی در راستای افزایش تعداد بازرسان کار و به تبع آن رشد آمار بازرسی‌های کارگاهی به واسطه ارتباط مستقیم با فعالیت‌های نیروی کار، ارتقای ایمنی کارگاه، کاهش حوادث کار، جلوگیری از رشد هزینه‌های کارگران، کارفرمایان و سازمان تأمین اجتماعی به عنوان نهاد بیمه‌ای ارائه‌دهنده خدمات به جامعه کارگری را به دنبال خواهد داشت. این سازمان در صورت رخداد حوادث شغلی، خدمات درمانی، بیمه‌ای، از کارافتادگی، بازنشستگی و بازماندگی را به حادثه‌دیدگان ناشی از کار و خانواده آنان ارائه می‌دهد. بازرسی با تعداد کم نیروهای ناظر، چالش‌هایی برای متولیان حوزه کار و شرکای اجتماعی این بخش به‌وجود آورده است. در این میان مسئله ویژه برای رسیدگی به مسائل ایمنی کارگاهی، خلأ اساسی بازرسی کار است. این وضعیت در مقاطعی زمینه رشد غیررسمی حوزه کار و تولید را موجب شده است. یکی دیگر از نکات اساسی در حوزه ایمنی به موضوع استانداردسازی آموزش‌های این حوزه مربوط است. در این راستا بخشی از رویه‌های بازرسی کار در حوزه نظارت بر ایمنی، به‌روزرسانی استانداردهای آموزشی را نیاز دارد. برخی از این استانداردها که در دهه‌های گذشته تدوین شده، با شرایط امروز ایمنی کارگاه‌ها هم‌خوانی ندارد. به این واسطه به‌روزرسانی این نامه‌های مربوط به ایمنی کار در شورای عالی حفاظت فنی پیگیری می‌شود. در مجموع ارتقای ایمنی کار، کاهش آمار حوادث شغلی، کنترل هزینه‌کرد تأمین اجتماعی در حوزه‌های حمایتی و ارائه خدمات به کارگران بیمه‌شده، بهبود وضعیت کارگاه‌ها در حوزه رعایت ایمنی و الزام کارفرمایان و کارگران را به ایمنی کارها می‌توان به حجم بازرسی متناسب با تعداد کارگاه‌ها مرتبط دانست.